



Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Venecolaan 10

Aalter, Oost-Vlaanderen

2023I53

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK



RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	13
1.2.3 Archeologisch kader	19
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	26
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van nieuwe bedrijfsunits in Aalter, in de provincie Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 27 120 m², de geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 13 930 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als industriegebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

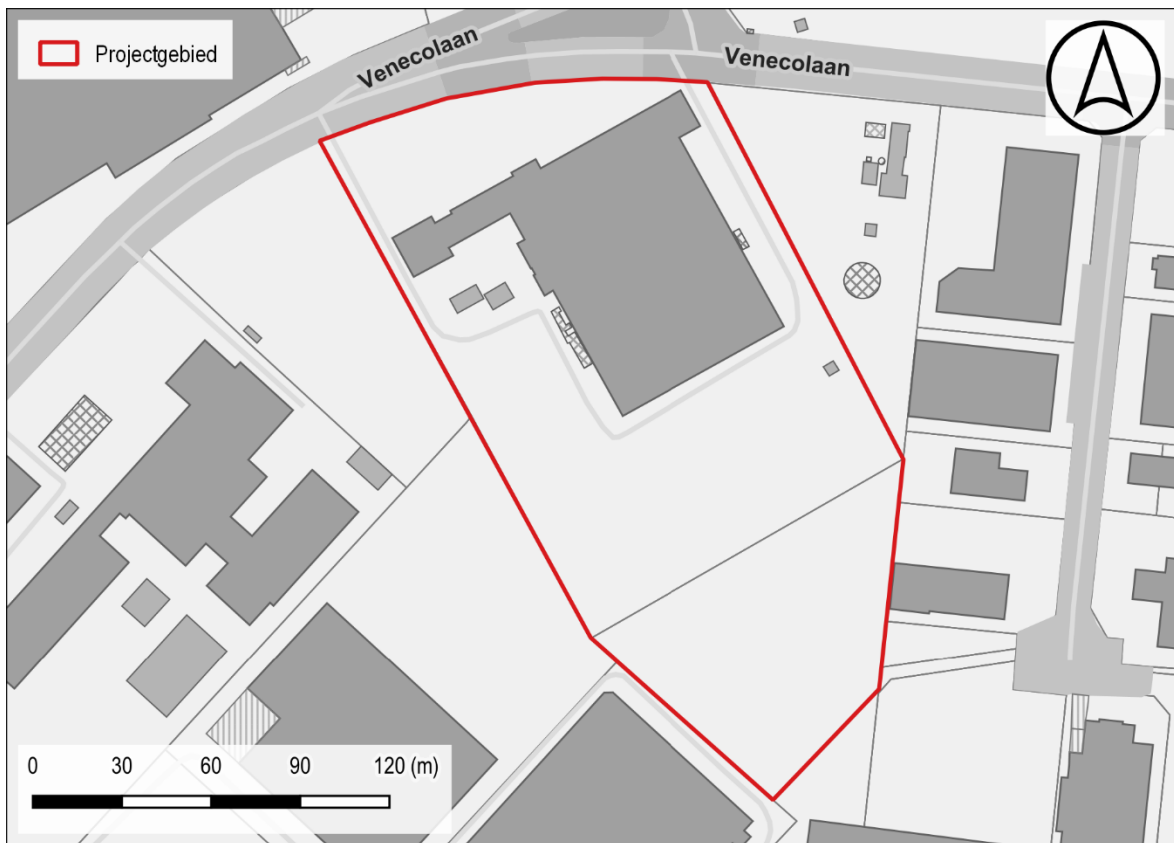
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

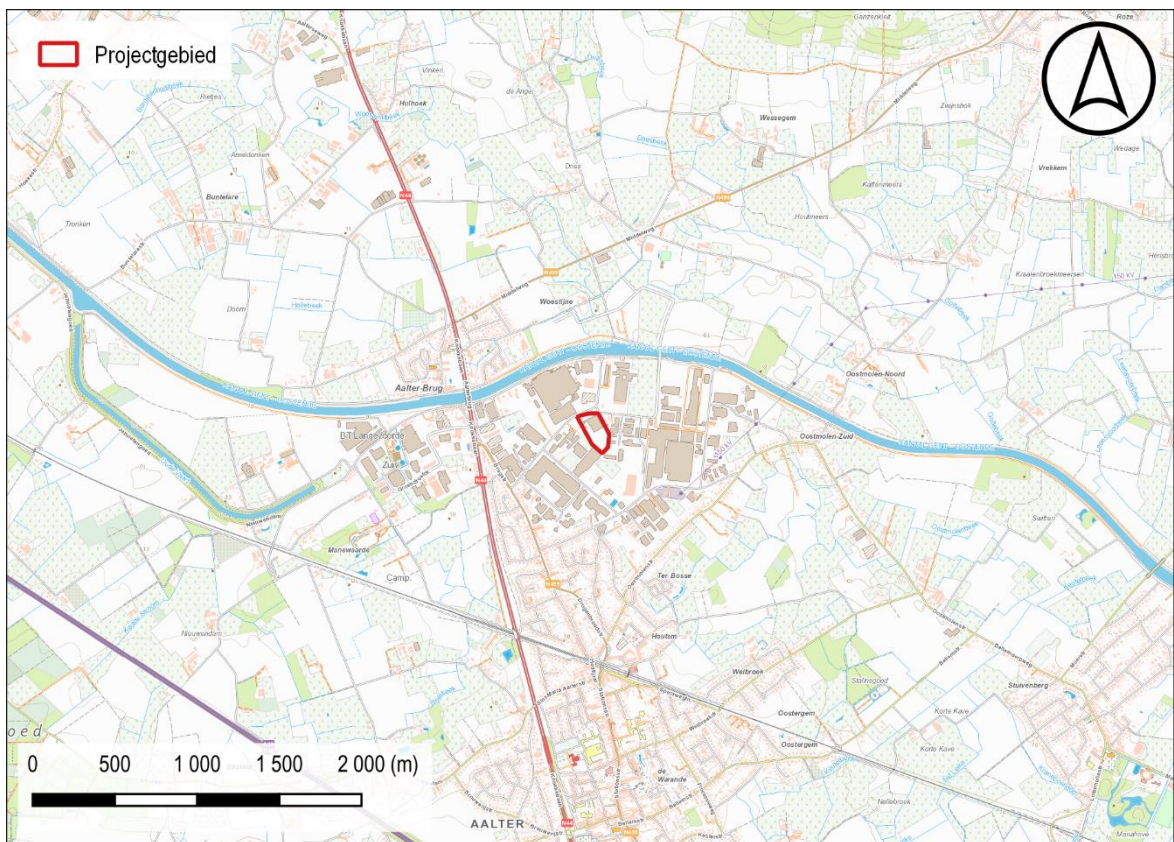
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023I53	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 85154	Y ₁ : 199716
	X ₂ : 85549	Y ₂ : 199998
KADASTER	Aalter, Afdeling 1, Sectie B, nr's: 51p2, 51n2	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	



Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)



Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

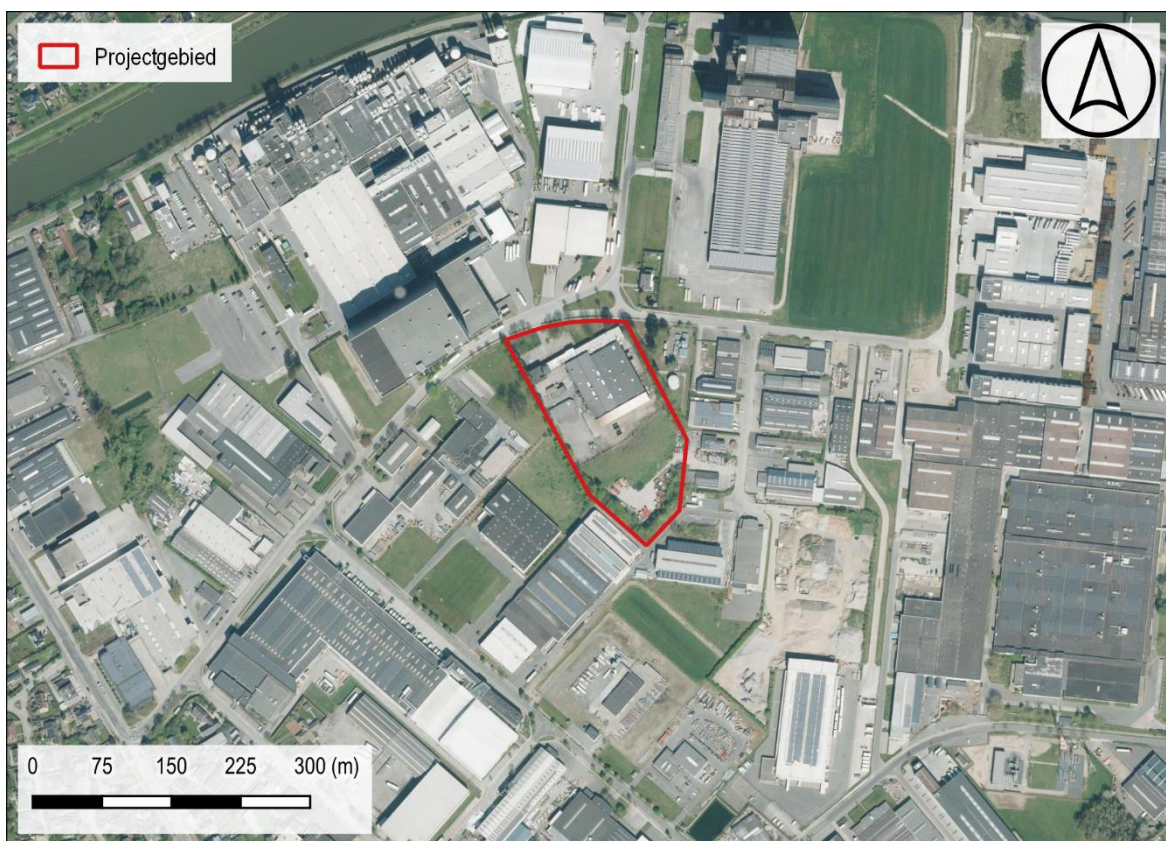
1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Aalter, in de provincie Oost-Vlaanderen. Het projectgebied grenst ten noorden aan de Venecolaan. Het terrein maakt onderdeel uit van een relatief recent industrieterrein op ca. 2,5 km ten noorden van de dorpskern van Aalter.



Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw bedrijventerrein. Het bestaande bedrijfsgebouw in het noordelijk terreindeel zal behouden blijven. In de zuidelijke helft van het projectgebied zullen nieuwe bedrijfsunits gerealiseerd worden. Er zal tevens een inrit vanaf de Venecolaan richting deze bedrijfsunits worden aangelegd. In totaal worden 21 units voorzien die zullen worden onderverdeeld in 3 blokken.

De nieuwe bedrijfsgebouwen worden gefundeerd door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte (ca. 1 m-mv). De rest van het terrein wordt verhard of ingericht als groenzone. Hiervoor zal een bodemingreep plaatsvinden van ca. 50 cm-mv. In kader van de geplande werken zal tevens nieuwe riolering worden aangelegd. Langs de oostzijde van het projectgebied wordt een nieuwe open wadi gerealiseerd over een oppervlakte van ca. 690 m². Deze wadi wordt aangelegd tot een diepte van ca. 1 m-mv. De totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 13 930 m².



Figuur 4: Zone geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (©Geopunt).

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Aalter is gelegen op de overgang tussen de Vlaamse Vallei en de zandleemstreek. De stad is gegroeid vanuit een nederzetting op een noordelijke uitloper van het Tielts Plateau. Verder noordwaarts stroomt het kanaal tussen Gent en Brugge dat ter hoogte van Aalter is uitgegraven in de vallei van de Hoge Kale. Ongeveer 1 km ten westen van het terrein stroomt de Brielbeek.

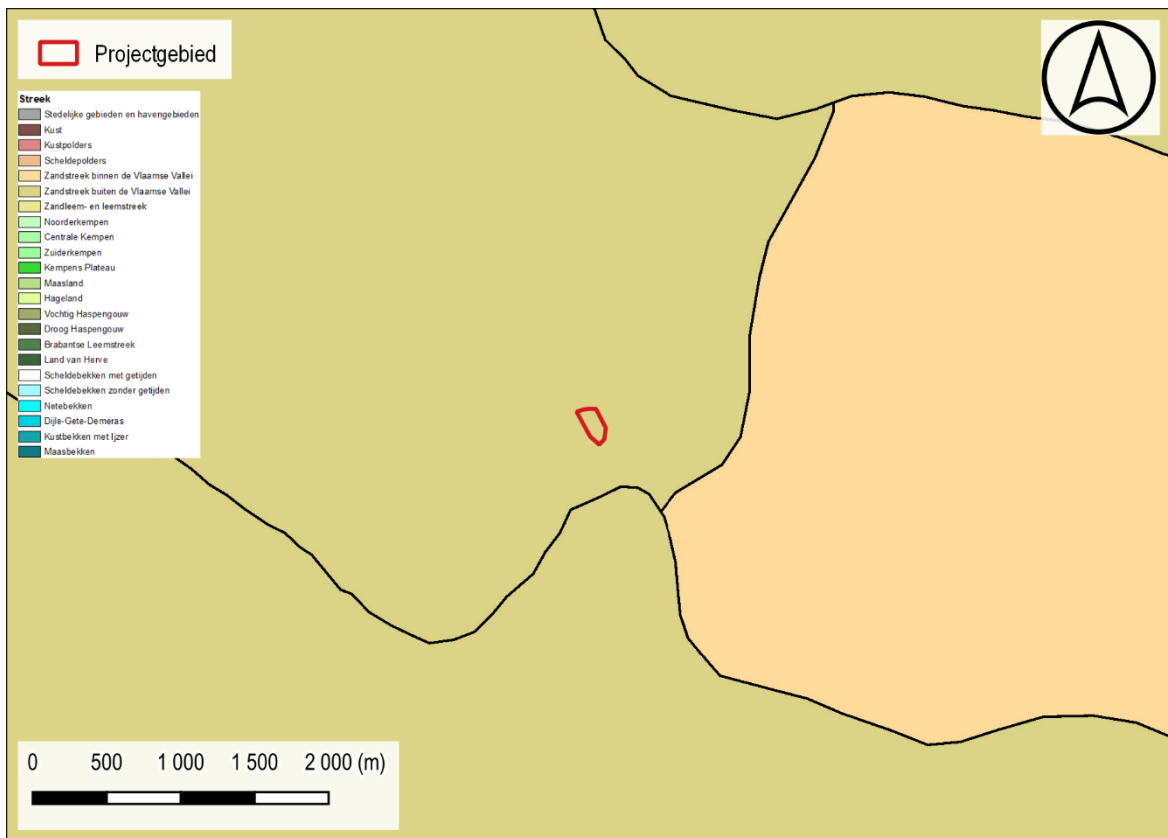
Het projectgebied situeert zich op een hoogteligging van ca. 12.0 tot 15.0 + m TAW en heeft een dalend verloop in noordelijke richting. Op het hoogtemodel is duidelijk te zien dat de zuidelijke terreinhelft is omgeven door een opgeworpen talud. Ook een parking die ten noorden aansluit bij deze zuidelijke terreinhelft is duidelijk in ophoging aangelegd. De geplande werken zullen dus vermoedelijk grotendeels binnen een ophoging plaatsvinden. Welke impact deze maaiveldwijzigingen hebben gehad op de bodemgesteldheid en de bewaringscondities van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed, is op basis van de beschikbare gegevens niet te bepalen.

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Oedelem (Formatie van Aalter)**. De Formatie van Aalter bestaat voornamelijk uit ondiep-mariene of kustnabije zandige sedimenten en komt enkel voor in het noordoosten van West-Vlaanderen en het noordwesten van Oost-Vlaanderen.

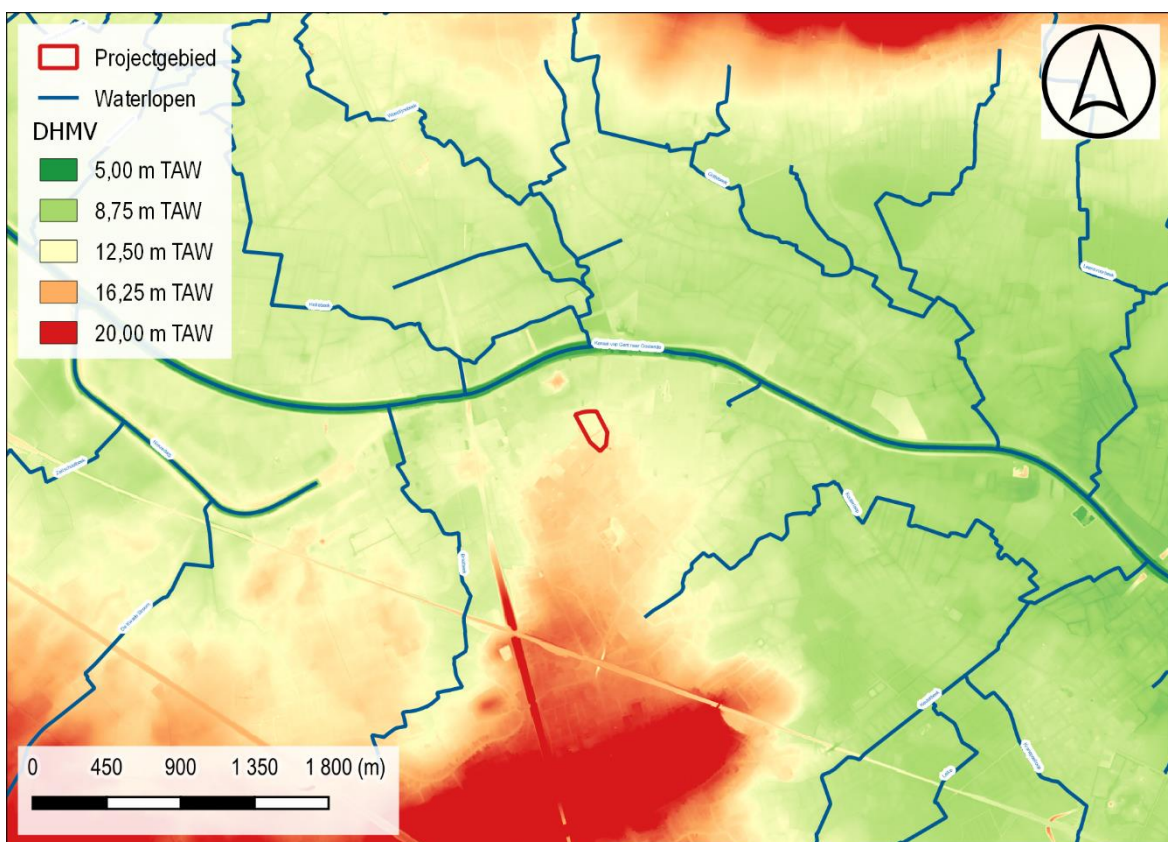
Het Lid van Oedelem bestaat uit een grijs fijn zand dat bovenaan zeer fossielhoudend is. Er kunnen drie niveaus met kalkzandsteenbanken voorkomen. Het lid is gesedimenteerd in distributiegoelen in een wadden- of riviermondingsomgeving, terwijl verder naar het oosten (in de streek rond Gent) er eerder lagunaire omstandigheden heersten.

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied geen informatie weer. Zeer waarschijnlijk bestaat de bodem uit relatief droog zand. De locatie op de rand van de vallei van de Kale was ongetwijfeld aantrekkelijk voor rondtrekkende groepen jager verzamelaars.



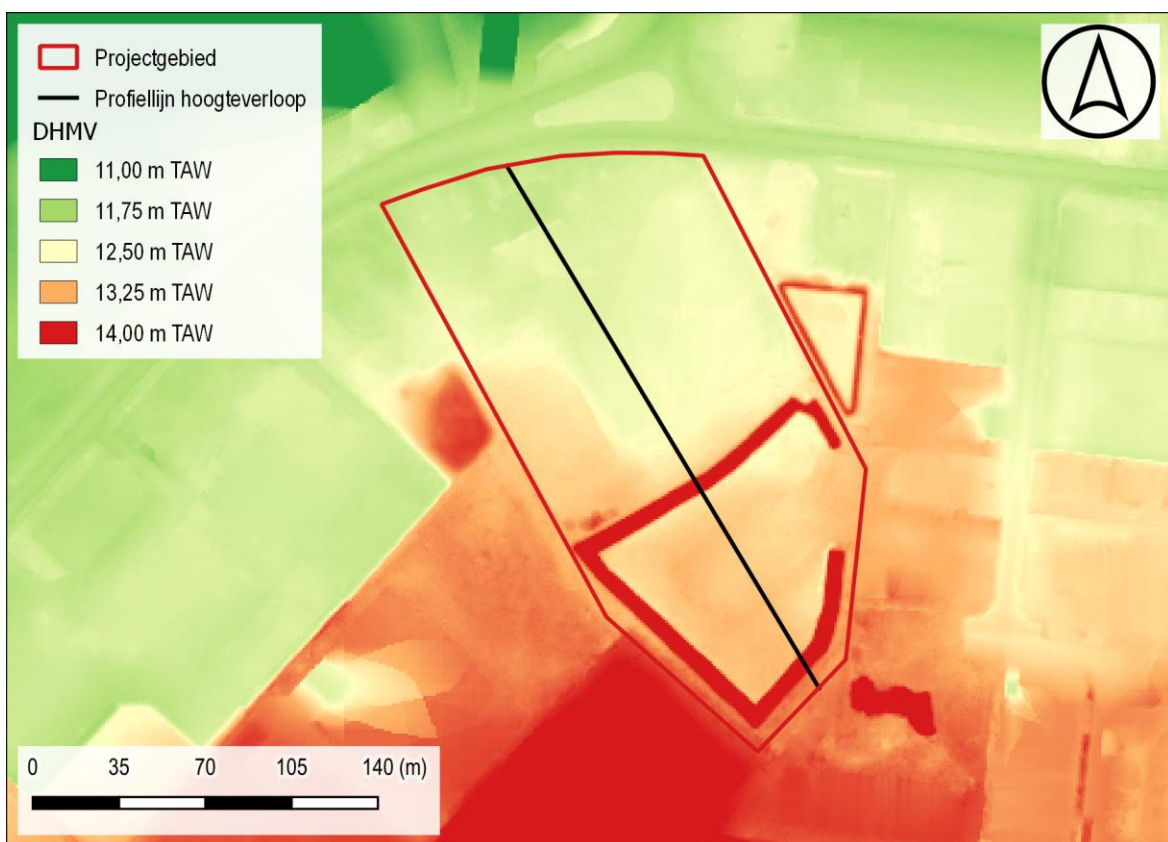
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).



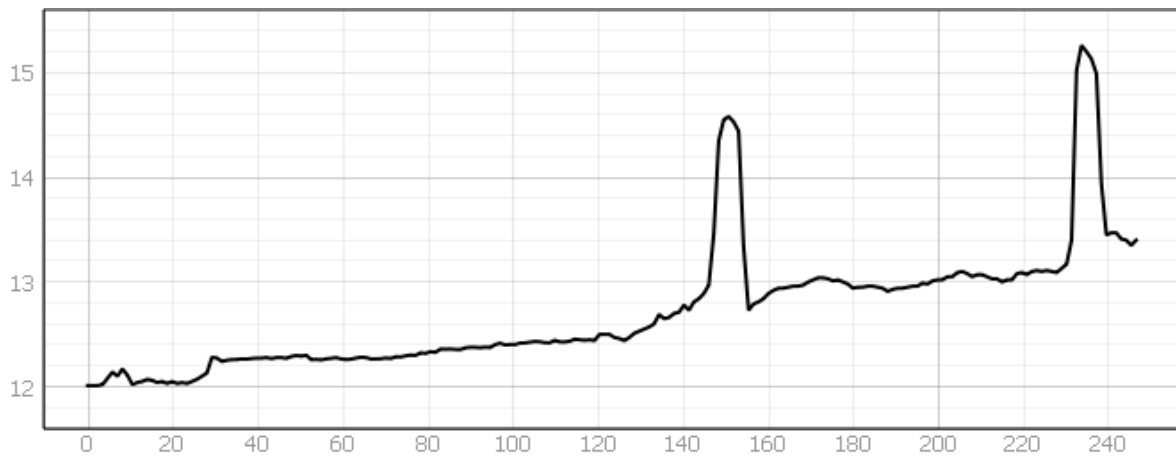
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)



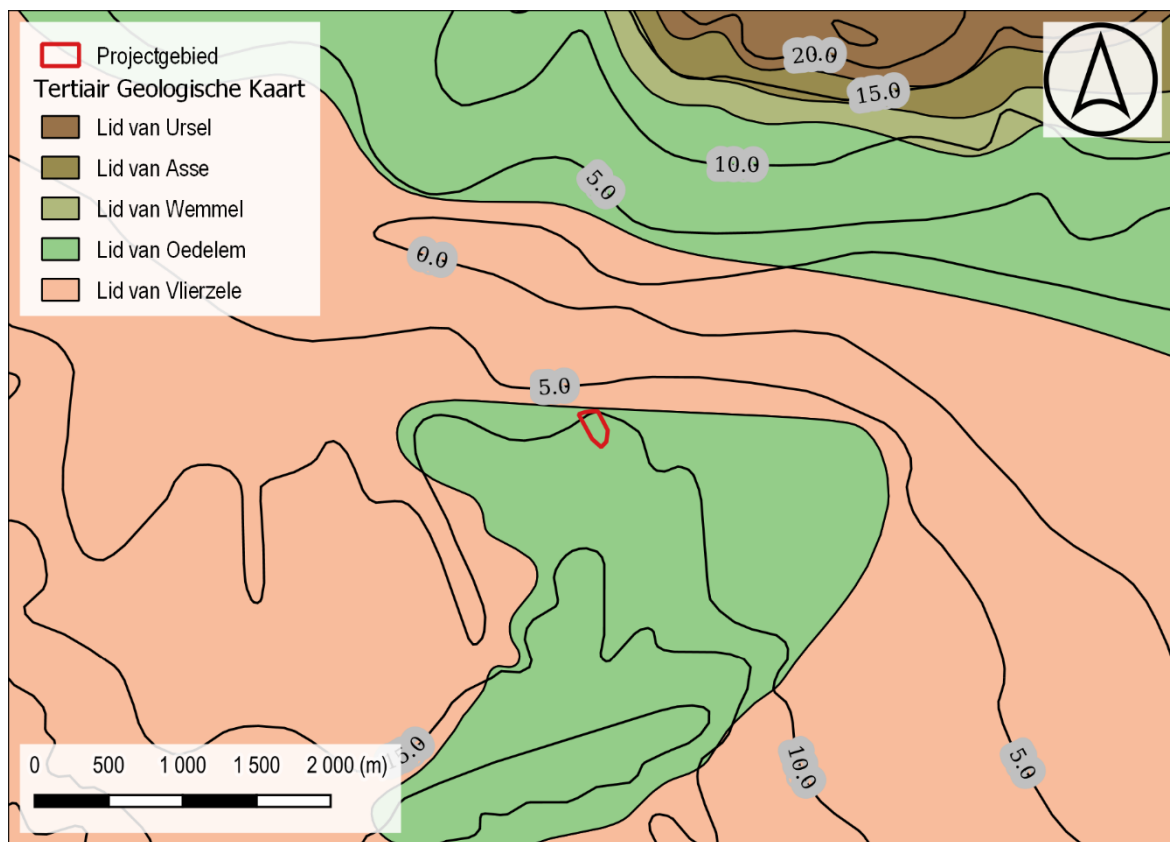
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)



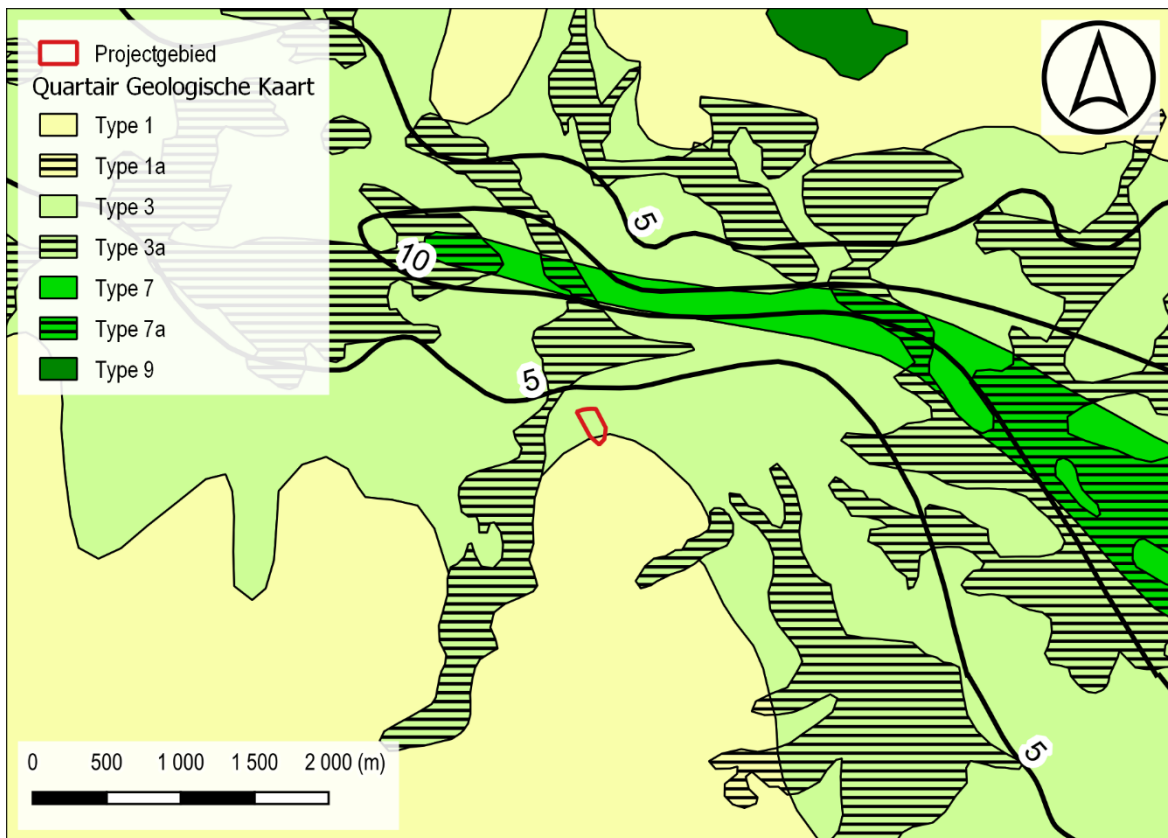
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).



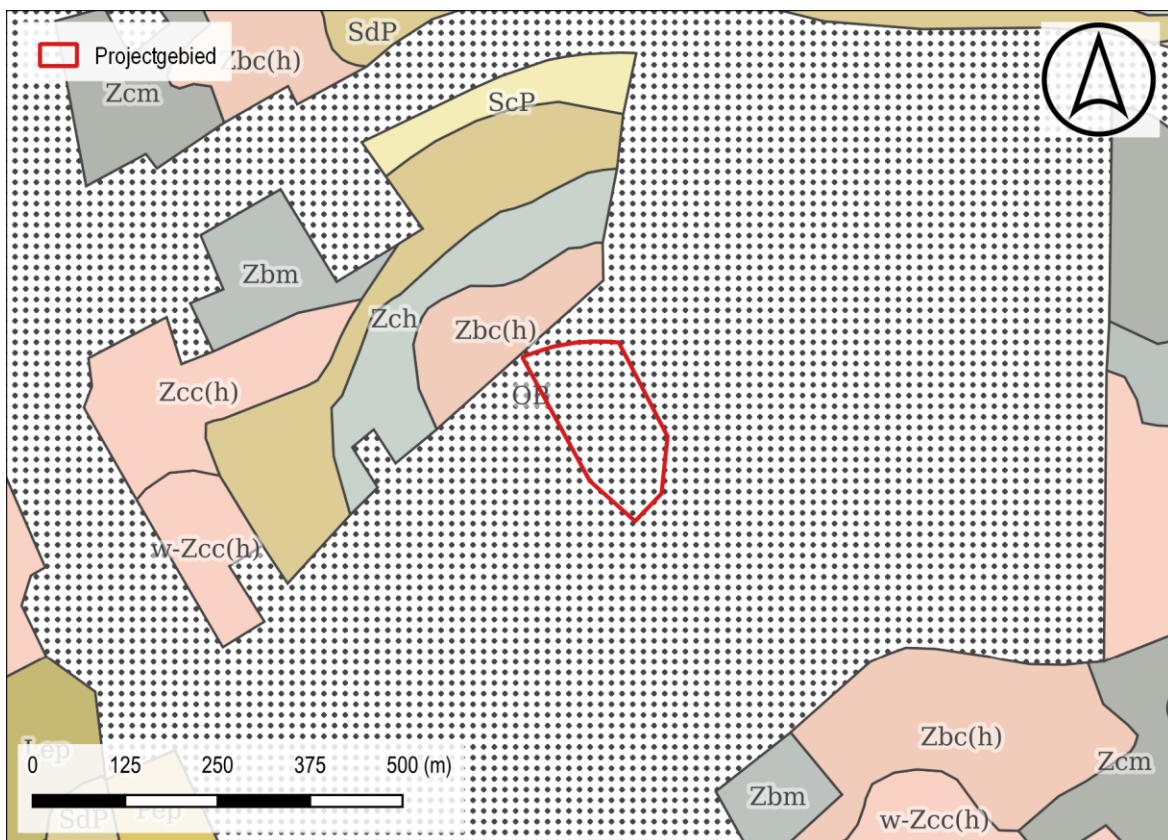
Figuur 9: Hoogteverloop, NW-ZO. (Bron: Geopunt).



Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)



Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)



Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).

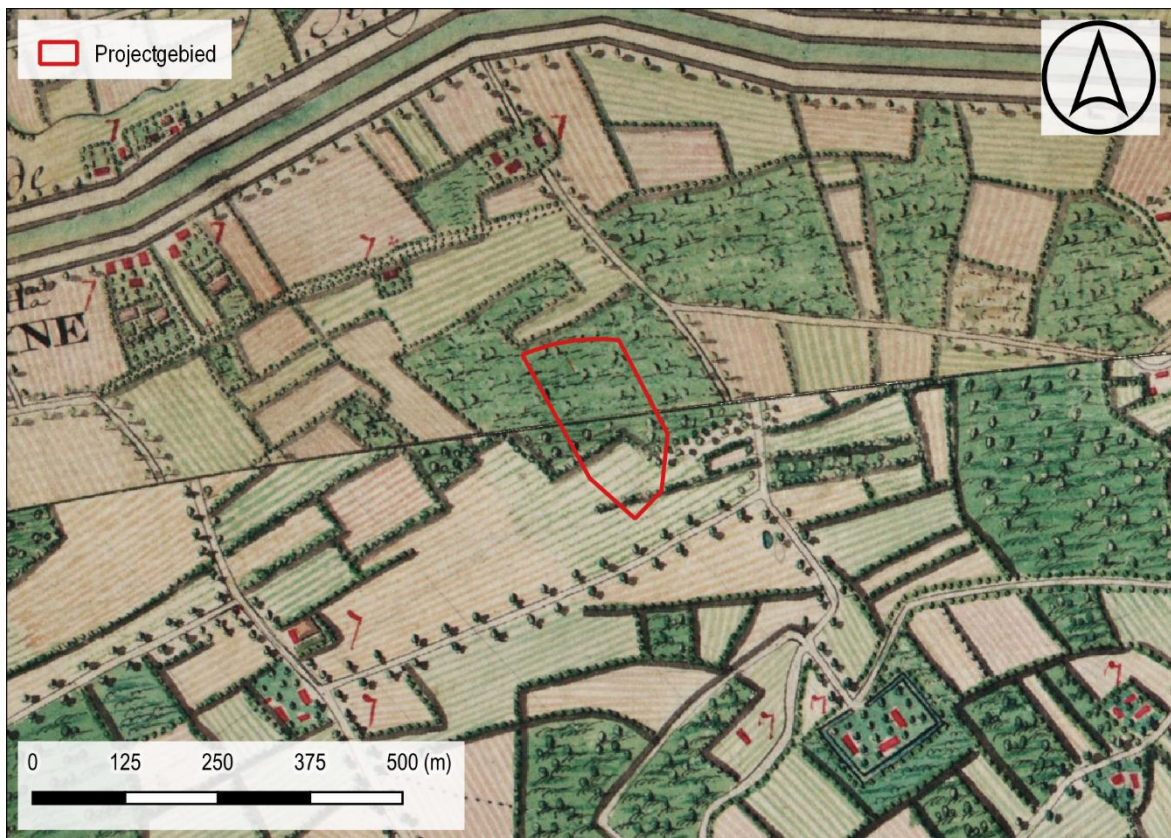
1.2.2 Historisch kader

Aalter wordt voor het eerst vermeld als *Villa Haleftra* in 974 in het *Liber Traditionum* van de Gentse Sint-Pietersabdij. Bestuurlijk maakte het dorp deel uit van de Kasselrij van de Oudburg van Gent. Het grafelijk domein werd rond 1200 gefeodaliseerd waardoor belangrijke heerlijkheden ontstonden zoals het Land van de Woestijne en het Land van Woeste. Het gebied ten noorden van de Brugse Vaart werd onder impuls van de Heer van Woestijne ontgonnen in de 13^{de} eeuw. De heerlijkheid Woeste besloeg twee derden van Aalter. In de gemeente kwamen verspreid omwalde motten voor die meestal tot een heerlijkheid behoorden en waarvan thans nog sporen terug te vinden zijn in al of niet omgrachte hoeven.

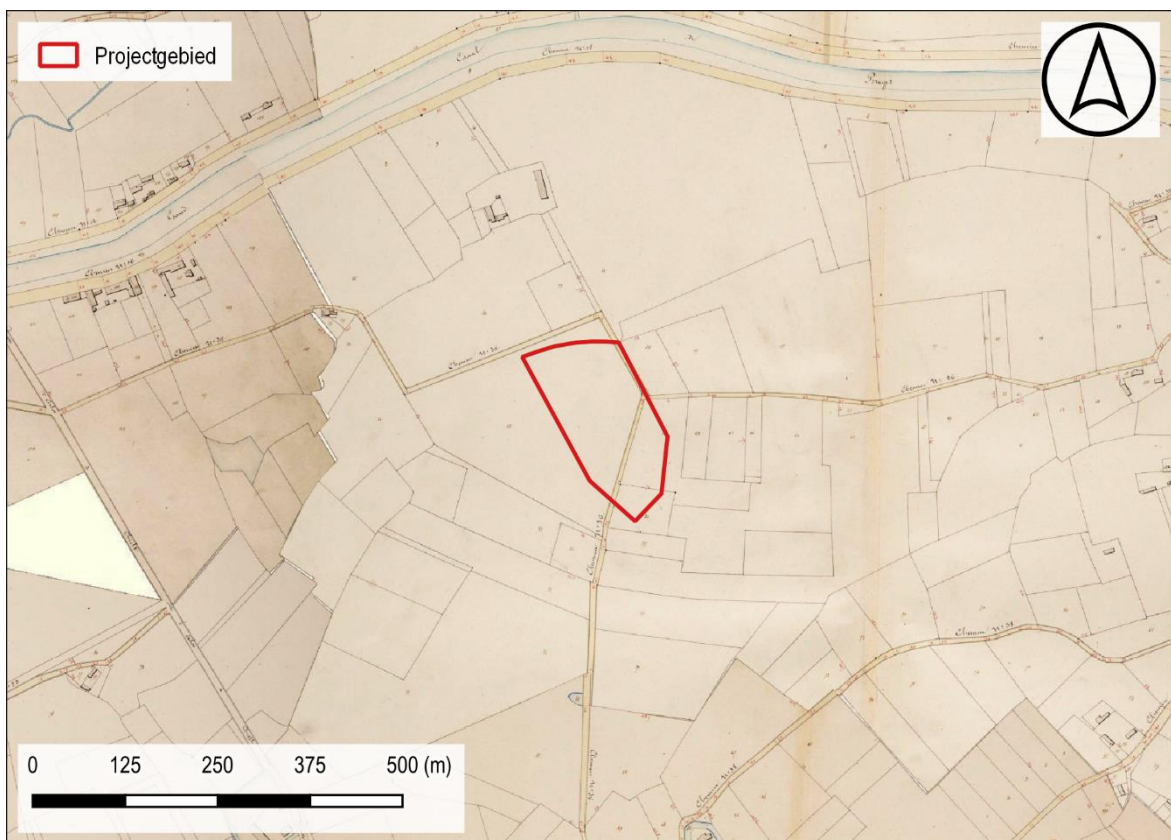
Belangrijk voor de socio-historische evolutie is het graven in het begin van de 17^{de} eeuw van de Brugse Vaart met versterkingen, in de bedding van de vroegere Durme. Aalter bleef tot rond 1960 een nagenoeg uitsluitend agrarische gemeente. Een belangrijk natuurgebied is de ca. 23 ha grote vijver, zogenaamd Kranepoel met de naburige zogenaamde Markettebossen. In 1962 werd een groot industrieterrein van 125 hectare aangelegd tussen de Brugse Vaart en de dorpskern. Gepaard met de economische groei breidde het centrum vanaf de jaren 1960 uit met verschillende nieuwe woonwijken, wat resulteerde in een demografische stijging.

De Ferrariskaart karteert het projectgebied deels als bosgebied met laag kreupelhout deels als akker. Binnen de projectgrenzen is geen bebouwing afgebeeld. Op de 19^e-eeuwse kaarten is ten zien dat het projectgebied wordt aangesneden door een zuidwest-noordoost georiënteerde weg. Op de Vandermaelenkaart wordt de zone ten noordwesten van deze weg als eveneens als bos ingekleurd. Op de Poppkaart krijgt het gebied het toponiem Het Goed Ter Laken mee.

Op de orthofoto van 1971 is het gebouw in het noordelijk terreindeel reeds deels weergegeven. Ook de aangrenzende verharding is al deels aanwezig. In de jaren '80 werd de bebouwing en verharding verder uitgebreid. Vermoedelijk werd de zuidelijke terreinhelft bij deze bouwwerken opgehoogd met de gewonnen grond. Recent is in de zuidelijke terreinhelft een nieuw stuk verharding gerealiseerd dat fungeert als zone voor stockage van materialen.



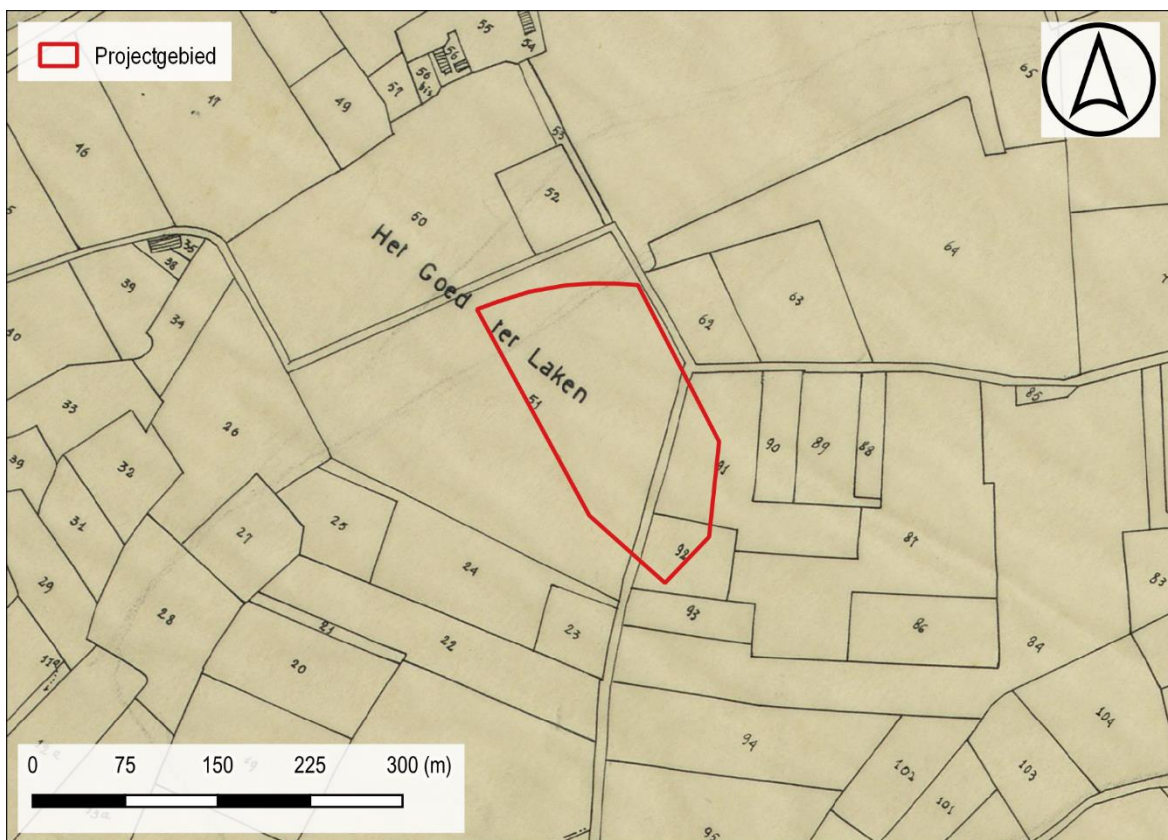
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)



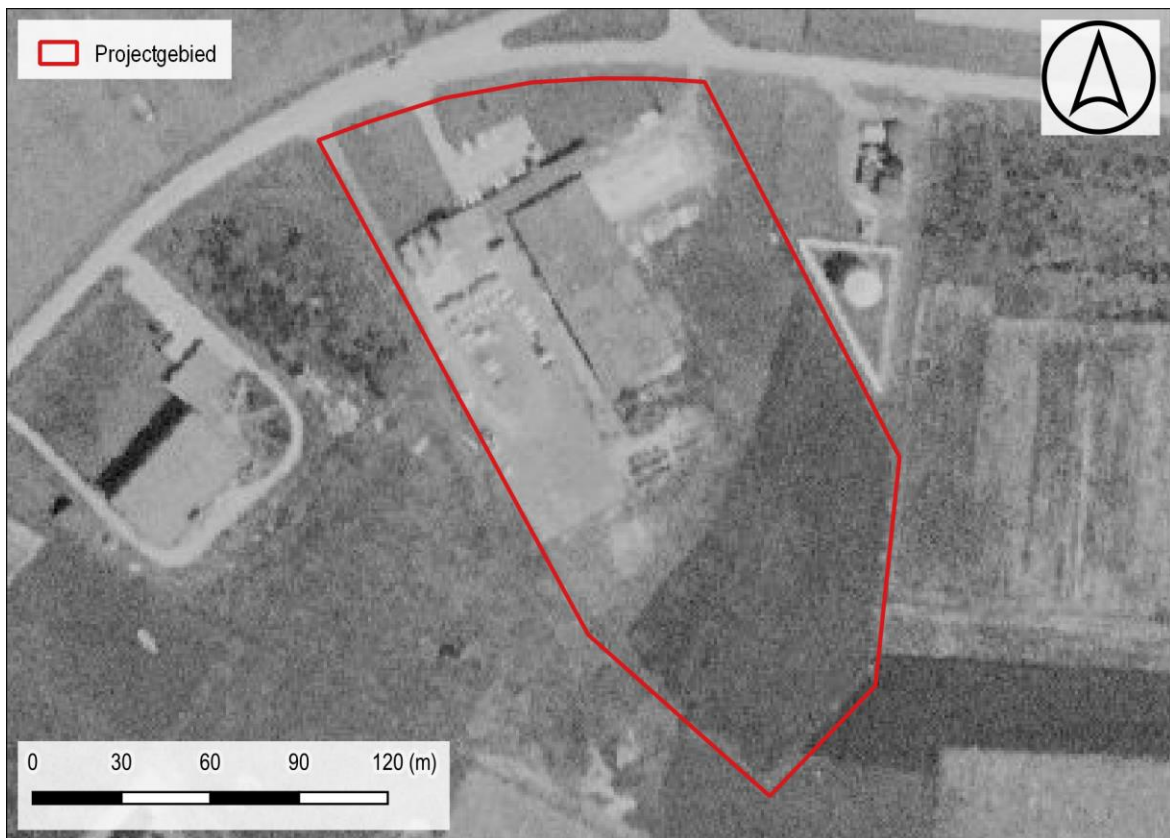
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)



Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)



Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)



Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)



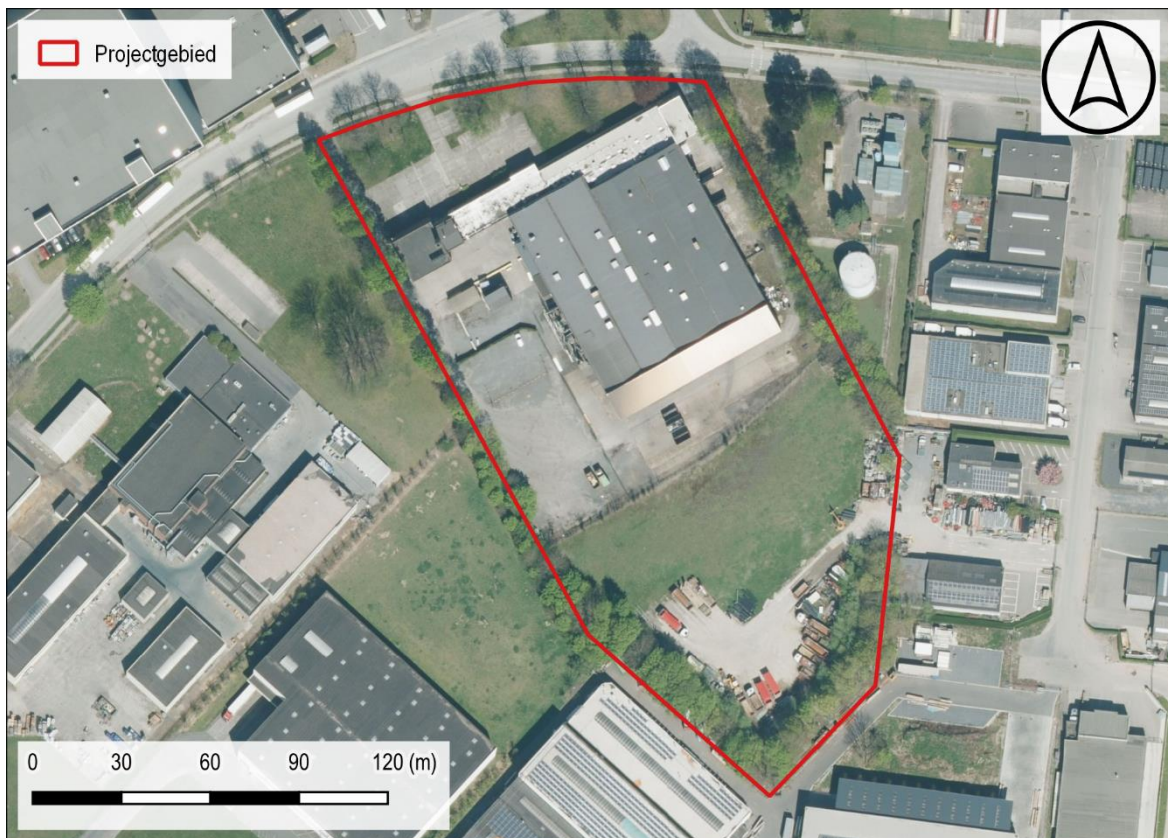
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)



Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)



Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).



Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de nabije en directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn archeologische vindplaatsen gekend. Ten zuiden van het onderzoeksgebied werd reeds een opgraving uitgevoerd waarbij een deel van een nederzetting uit de ijzertijd werd onderzocht. Naast de gebouwplattegronden uit de vroege ijzertijd werden eveneens enkele off site relict en vondsten uit de Romeinse periode en vroege middeleeuwen in kaart gebracht. Ook in de ruimere omgeving zijn resten die wijzen op bewoning tijdens de metaaltijden en middeleeuwen gekend. Aan de overzijde van het kanaal, ten noorden van het onderzoeksgebied, werden tijdens een omvangrijke opgravingscampagne op de site 'Aalter-Woestijne' werden funeraire sporen uit de metaaltijden en Romeinse periode evenals bewoningssporen uit de Romeinse periode en volle middeleeuwen onderzocht. Naast deze gekende resten is bij veldprospecties in de regio eveneens lithisch materiaal gerecupereerd, hetgeen er op wijst op een doorlopende menselijke aanwezigheid in de regio sinds de steentijden.



Figuur 22: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Vindplaatsen

977	Opgraving (2006) finaalneolithicum: 3 pijlpunten, 1 kling, buideltje met silexwerktuigen, overgang neolithicum-bronstijd ijzertijd: aardewerk vermoedelijk te dateren tussen 100 v. Chr. En 50 n. Chr., ook enkele Romeinse scherven
-----	---

	late ijzertijd: 3 zones die verder onderzocht werden, 3 14C dateringen op paalgaten geven een datering tussen 320 v. Chr. En 100 v. Chr., 14C datering op een gracht geeft 120 v. Chr – 40 v. Chr.; spiekers; palencluster van 1 of meerdere slecht bewaarde bebouwplattegronden; grachten – late ijzertijd tot vroeg Romeins (150 n. Chr.)
150796	Mechanische prospectie (2009); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Er werden restanten van een circulaire walgracht aangesneden, die te breed en te ondiep is om aan een motte te kunnen worden toegeschreven. De funderingen van een hoektoren werden aangetroffen. Deze was opgebouwd uit verschillende formaten bakstenen (recuperatiemateriaal die teruggaat tot de 13de eeuw). Waarschijnlijk hebben we hier te maken met een 14de-eeuws vierkant bakstenen kasteel met hoektorens op een centraal eiland van ca. 40 m diameter. Bron: Van de Vijver M.; Reniere S.; Keppens K.; Vandendriessche H., 2010. Archeologisch vooronderzoek te Aalter - Woestijne (prov. Oost-Vlaanderen), intern rapport VIOE.
150797	Mechanische prospectie (2009); NK: 15 meter Bronstijd: minstens 1 bronstijdgrafcirkel Late ijzertijd: Sporen van 2 rechthoekige structuren Romeinse tijd: weg, erven, grafveld Volle middeleeuwen: een 12e-eeuwse boerderij Bron: Van de Vijver M.; Reniere S.; Keppens K.; Vandendriessche H., 2010. Archeologisch vooronderzoek te Aalter - Woestijne (prov. Oost-Vlaanderen), intern rapport VIOE.
219508	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Late middeleeuwen: 5 greppels Bron: Apers T. & Dierckx L. 2017: Nota. Verslag van resultaten. Proefsleuvenonderzoek Aalter Woestijne - Venecolaan (prov. Oost-Vlaanderen). https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/5671
971789	Opgraving (1989); NK: 150 meter Laat-neolithicum: Grachten - Grote natte depressie waarin een oud loopvlak bewaard met houtskool, aardewerk (klokbekeraardewerk) en lithisch materiaal: schrabbers, fragment gepolijste bijl, drie wrijfstenen in zandsteen Bronstijd: 2 grafheuvels Late ijzertijd: Dubbele gebogen gracht (door luchtfotografie Ugent ontdekt en sleuf op uitgezet) - Grote rechthoekige structuur (ontdekt door luchtfoto's Ugent), te vergelijken met Ursel en Kemzeke. Rechthoek van 45,5 bij 25/26 m, ononderbroken. In de vulling van gracht weinig materiaal, uitgez. een blauwglazen kraaltje met gele draad, fragm van een schaalpje en een aardewerkdepot (met houtskool en splinters verbrand bot) bij de zuidelijke

	hoek (vermoedelijk cultisch depot). Binnenin monument: twee palenrijen en een aantal slecht bewaarde graven Romeinse tijd: Aarden weg van ongeveer 6,5 m breed, begrensd door greppeltjes, karrensporen Bron: Bourgeois J. & Rommelaere J., 1991. Bijdrage tot de kennis van het meetjesland in de metaaltijden. De opgraving te Ursel (1985-1989) en Aalter (1989-1990), Appeltjes van het Meetjesland, nr, 42, pp. 59-87.
971793	Opgraving; NK: 15 meter Vroege ijzertijd: - 2-schepige houtbouwconstructie (9x12m) met afgeronde hoeken, geen vondsten, er werd wel houtskool gerecupereerd voor C14-datering - in de onmiddellijke nabijheid bevindt zich een klein schuurtje van 3 op 3 m (handgevormd aardewerk: ijzertijd) - 1 paal met ijzertijd-aardewerk Romeinse tijd: 1 kuil met een halve tubulus: wijst dit op een Romeinse nederzetting of hergebruik in een vroegmiddeleeuwse context? Merovingische periode: aardewerk Volle middeleeuwen: 2-tal grachten, waarvan één volmiddeleeuws schervenmateriaal heeft opgeleverd Bron: De Clercq W., 2000. Aalter Air Liquide. Archeologische controle van de aanleg van een bluswaterbasin. In: De Kegel A., e.a., Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 1999, p. 129.
971794	Opgraving (1982) mesolithicum: ca. 50 lithische artefacten, schrabbers, steker, pièce émoussée. volle middeleeuwen: Hof van de Heren van Woestijne/ Burcht van Woestijne (versterkte herenwoning) met kapel. Hier zou een dorp met kerk en herenwoning opgericht zijn ca. 1150-1175, dat ontbonden werd rond 1365-1380. Een hof of versterkte woning op de Woestenij van Aalter wordt reeds vermeld in 1187. Door de vestiging van een legergarnizoen werd een burcht opgericht op de plaats van het Hof. Mogelijk werd in de loop van de 15^{de} eeuw een kasteel met neerhof gebouwd. Bron: Van Vooren, 1982, De opgravingen op de Woestijne te Aalter, Land van de Woestijne, V, 2, p 3-7.; Stockman L., 1979, Het domein van de heer van de Woestijne in de 14e eeuw, Appeltjes van het Meetjesland 30, p 146-156.
980492	Opgraving (2010-2011) Tijdens de opgraving werden in het gebied ten oosten van de Woestijnebeek sporen aangetroffen uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en nieuwe tijden. In de lager gelegen zone ten westen van de beek werden restanten aangetroffen van het laatmiddeleeuwse kasteel van de heren van Woestijne.

	lithisch materiaal wijst op kortstondige seizoensgebonden bezoeken. Vooral vertegenwoordigd door vondsten uit de natuurlijke depressies. - late bronstijd, middenbronstijd afvalkuilen, huisplattegrond uit de late midden bronstijd. 5 funeraire structuren die behoren tot 1 grafveld, waarvan 3 grafheuvels waren. Ovaal monument uit dezelfde periode. Deze 4 elementen lagen op 1 oost-noordoost georiënteerde lijn. Rechthoekige structuur met gecremeerd bot. Eveneens karrensporen aangetroffen. - ijzertijd nederzettingsresten en funeraire structuren. Enkele monumentale grachten. Gebouwplattegronden, voornamelijk bijgebouwen en spiekers. Verschillende palissades. Vierkante en rechthoekige grachtstructuur met mogelijk funeraire of religieuze functie. Kleine grafheuvel, beenderpakgraf in de nabijheid van de grote bronstijdgrafheuvel. Kleine ronde en ovale grafstructuren. Eveneens karrensporen aangetroffen. - Midden-Romeinse tijd: Nederzetting. Restanten van kleine landbouwwerven van het inheems-Romeinse type. Opmerkelijke afwezigheid van waterputten. Bewoning te situeren in de tweede helft van de 1^{ste} tot de 3^{de} eeuw. 2 kleinere grafvelden met eenvoudige brandrestengraven. Imposant funerair monument langs de oostzijde van een weg. - 12^{de}-14^{de} eeuw, late middeleeuwen, volle middeleeuwen: 2 boerderijen. Er zijn eveneens verschillende grachten teruggevonden. De erven werden vermoedelijk eind 12^{de} of begin 13^{de} eeuw opgegeven. De boerderijen waren wellicht afhankelijk van het centrale domein van de heerlijkheid Woestijne. De oudste vermelding van ontginningen in deze gebieden dateert uit 1187. Jongere grachten uit de 13^{de} en 14^{de} eeuw illustreren de verdere exploitatie van het gebied. Herstructurering in de 14^{de} eeuw. Geen latere gracht- of afvalkuilen. - 14^{de} en 15^{de} eeuw, late middeleeuwen, nieuwe tijd: Kasteel van Aalter Woestijne. Naar alle waarschijnlijkheid opgericht in 1376. Residentie van de heren van Woustijne tot het midden of de tweede helft van de 15^{de} eeuw. Vierkant kasteeltype. Consumptieafval zonder indicaties voor een bijzondere status uit het einde van de 15^{de} eeuw. Grote hoeveelheden edelhertbot bij het consumptieafval, verwijzend naar de hoge sociale status van de bewoners. In deze periode werd het kasteel enkel nog als jachtslot gebruikt. - 18^{de} eeuw: Aan de rand van het alluvium van de woestijnebeek en de Durme werd een 17^{de}-18^{de} eeuwse veldweg aangetroffen die aansloot op een brug of overzet. Daarnaast werd verder naar het oosten een groep kuilen aangetroffen die een restant vormen van een kampement uit het 2^{de} kwart van de 18^{de} eeuw. Met mogelijk een stervormig fortje. Het kanaal Brugge-Gent was in deze periode een belangrijke strategische linie. Bron: De Groote, K., Van De Vijver, M. (red.) 2019: Aalter Woestijne. Een geschiedenis van meer dan 5000 jaar, Relicta Monografieën 18, Brussel.
983713	Mechanische prospectie (2022)

	Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden archeologisch relevante sporen aangetroffen in één of meerdere structurele verbanden. Het gaat hierbij voornamelijk om greppels en grachten, kuilen en voornamelijk paalkuilen. De paalkuilen werden in vrij lineaire verbanden aangetroffen maar waarin geen gebouw kon worden herkend. Tussen beide parallelle paalkuil-assen bevond zich bovendien een parallelle greppel. De mogelijke structuren binnen het projectgebied kunnen behoren tot de (rand) van een erf of nederzetting. In dit geval is er wel sprake van een opmerkelijke schaarsheid aan vondsten. De aangetroffen sporen waren ook vrij ondiep waardoor het vermoedelijk geen echte (woon)huizen of boerderijen betreft maar vermoedelijk eerder bijgebouwen. Het aangetroffen materiaal was zeer beperkt en vermoedelijk vooral afkomstig van de bemesting en ophoging van het terrein. Er werden zowel Romeinse als (post-)middeleeuwse vondsten aangetroffen. De vondstenarmoede wijst er mogelijk ook op dat de aangetroffen potentiële structuren eerder off-site zouden kunnen zijn, eerder dan een werkelijke nederzetting. Bron: De Brant, R. 2022: Aalter Venecolaan (Aalter, Oost-Vlaanderen). Nota vooronderzoek met ingreep in de bodem. Deel 1: verslag van resultaten, Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge.
--	---

II. Indicatoren

200061	Luchtfotografie Enclosure
200062	Luchtfotografie Gracht
200513	Luchtfotografie Onbepaald
200545	Luchtfotografie Site met walgracht
200600	Luchtfotografie Onbepaald
201164	Luchtfotografie Wegen
201289	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht

201290	Luchtfotografie Ijzertijd Middeleeuwen: plattegrond
201292	Luchtfotografie Onbepaald
201293	Luchtfotografie Onbepaald
201294	Onbepaald middeleeuwen: verdwenen site met walgracht
201376	Onbepaald middeleeuwen: verdwenen site met walgracht
201409	Onbepaald middeleeuwen: verdwenen site met walgracht
202565	Erfgoedonderzoek Ijzertijd: onbepaald
202566	Erfgoedonderzoek Middeleeuwen: gracht
202577	Luchtfotografie Ijzertijd: nederzettingssporen
206165	Luchtfotografie; NK: 150 meter bronstijd: grafcirkel
216951	Metaaldetectie (2017); NK: 15 meter Midden-Romeinse tijd: 3 bronzen munten in slechte staat, niet meer determineerbaar. 1 munt van Hadrianus
225550	Indicator cartografie 18 ^e eeuw: militair kampement
972988	Luchtfotografie; NK: 150 meter

	Onbepaald: Circulaire structuur gevormd door perceelsbegrenzing en een weg, deels verdwenen. Diameter van de site bedraagt 300m. In het noordoosten doet perceel 120 aan een site met walgracht denken.
976087	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van nieuwe bedrijfsunits aan de Venecolaan 10 te Aalter. Het volledige plangebied is ca. 2,71 ha, de geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van **ca. 13 930 m²**.

Aalter is gelegen op de overgang tussen de Vlaamse Vallei en de zandleemstreek. De stad is gegroeid vanuit een nederzetting op een noordelijke uitloper van het Tielts Plateau. Het projectgebied bevindt zich ten noorden van de stadskern. Verder noordwaarts stroomt het kanaal tussen Gent en Brugge dat ter hoogte van Aalter is uitgegraven in de vallei van de Hoge Kale. Ongeveer 1 km ten westen van het terrein stroomt de Brielbeek. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer bestaand uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holocene die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied geen informatie weer. Zeer waarschijnlijk bestaat de bodem uit relatief droog zand. De locatie op de rand van de vallei van de Kale was ongetwijfeld aantrekkelijk voor rondtrekkende groepen jager verzamelaars. Op het DHMV is echter te zien dat er ter hoogte van het onderzoeksgebied reeds maaiveldwijzigingen zijn doorgevoerd. Zeer waarschijnlijk werd het terrein genivelleerd in functie van de vroegere ontwikkeling van het terrein. De impact hiervan op het bodemarchief is vooralsnog ongekend.

De cartografische bronnen reflecteren een open en landelijke omgeving. Op de Ferrariskaart is het terrein vrij van bebouwing en deels als akker en deels als grasland weergegeven. Op de 19^e-eeuwse kaarten blijft het terrein vrij van bebouwing. De zuidoostelijke hoek van het terrein wordt aangesneden door een weg. Verder is weinig verandering op te merken inzake het landgebruik. Binnen de orthofotosequentie is vanaf het beeld van de jaren '80 de huidige situatie grotendeels te herkennen. De verharding in het zuiden van het terrein werd recent gerealiseerd.

In de nabije en directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn archeologische vindplaatsen gekend. Ten zuiden van het onderzoeksgebied werd reeds een opgraving uitgevoerd waarbij een deel van een nederzetting uit de ijzertijd werd onderzocht. Naast de gebouwplattegronden uit de vroege ijzertijd werden eveneens enkele off site relicten en vondsten uit de Romeinse periode en vroege middeleeuwen in kaart gebracht. Ook in de ruimere omgeving zijn resten die wijzen op bewoning tijdens de metaaltijden en middeleeuwen gekend. Aan de overzijde van het kanaal, ten noorden van het onderzoeksgebied, werden tijdens een omvangrijke opgravingscampagne op de site 'Aalter-Woestijne' werden funeraire sporen uit de metaaltijden en Romeinse periode evenals bewoningssporen uit de Romeinse periode en volle middeleeuwen onderzocht. Naast deze gekende resten is bij veldprospecties in de regio eveneens lithisch materiaal gerecupereerd, hetgeen er op wijst op een doorlopende menselijke aanwezigheid in de regio sinds de steentijden.

Concreet wijzen de beschikbare gegevens op een beduidende trefkans inzake archeologisch erfgoed. Vooralsnog is geen informatie aan het licht gekomen waardoor aangenomen kan worden dat het terrein vrij is van relicten. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Daartegenover staat echter dat ter hoogte van het terrein reeds grond- en bouwwerken zijn uitgevoerd die het bodemarchief mogelijk hebben verstoord waardoor

verder onderzoek niet langer zinvol kan zijn. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek na de sloopwerken de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Zone geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (©Geopunt).	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).	10
Figuur 9: Hoogteverloop, NW-ZO. (Bron: Geopunt).	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).	12
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	14
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	14
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	15
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	15
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	16
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	16
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	17
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	17
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	18
Figuur 22: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	19

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

